

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Hope, destruction, and rebirth: acts of recovery in gender separatist feminist utopian literature

Anli, Z.

Citation

Anli, Z. (2024, September 6). *Hope, destruction, and rebirth: acts of recovery in gender separatist feminist utopian literature*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4082491>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4082491>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting

Gender-separatistische utopische literatuur portretteert gemeenschappen die uitsluitend bevolkt worden door vrouwen, terwijl mannen elders leven of soms als slaven leven. Dit separatisme weerspiegelt sociaal-politieke en emotionele conflicten tussen vrouwen en mannen. Het subgenre biedt niet alleen grote mogelijkheden voor het onderzoeken van de representatie van veronderstelde biologisch inherente verschillen tussen vrouwen en mannen, of tussen vrouwen binnen dezelfde gendergroepen, maar biedt ook inzicht in de relatie tussen utopisch verlangen en de emancipatie van vrouwen. Ik heb mij in het kader van dat laatste vooral gericht op de narratieve cyclus van hoop, vernietiging en wedergeboorte die aanwezig is in veel voorbeelden uit dit subgenre.

De utopische cyclus begint met de volledige vernietiging van een huidige stand van zaken in de respectieve werelden om een staat van *tabula rasa* te bereiken. Daardoor wordt een wedergeboorte mogelijk zonder geschiedenis alsmede een geloof in de heropvoeding en rehabilitatie van mensen, waarop de hoop voor redding is gebaseerd in een zich ontwikkelende eutopie. In bijna alle gevallen slaagt de vernietiging van het patriarchaat er niet in om de hoop op een beter leven voor vrouwen te vervullen, omdat de daad van vernietiging zelf een belemmering vormt voor de natuurlijke evolutie van de nieuwe samenleving. Na de vernietiging raken, zo blijkt uit het corpus, de beschreven samenlevingen gedesillusioneerd over het utopische project en de nieuwe hoop of de belofte die in gender separatisme zit vervat, gaat teloor.

In dit onderzoeksproject heb ik een breed scala aan gender-separatistische feministische utopische teksten onderzocht, variërend van het werk van Christine de Pizan uit de 14e eeuw – afwezig in veel overzichten van het door mannen gedomineerde utopische

genre – tot het werk van Laurie R. King in 2004. Door de reikwijdte van mijn corpus zo breed mogelijk te houden heb ik een overzicht van het literaire subgenre in kaart gebracht, met een duidelijke focus op de laatste decennia van de 20^e eeuw.

Mijn proefschrift gaat in op de vraag of de connectie tussen de narratieve cyclus en utopische desillusie leidt tot een daadwerkelijk mislukken of falen van het utopische ideaal, of dat een levend feministisch utopisme te vinden is in feministische dystopische verhalen van vernietiging. Ik onderzoek daartoe hoe de narratieve cyclus interageert met gebruikelijke tradities van utopische literatuur, maar ook met feministische theorie. Kernpunten zijn hoe de subjectiviteit van vrouwen in de gekozen literaire werken zich verhoudt tot het probleem van de geschiedenis; hoe het "vrouwelijke subject" haar rol ziet in relatie tot haar sociaal-politieke context; en hoe het mechanisme van hoop, vernietiging en optimisme iedere keer opnieuw vorm krijgt in dit subgenre.

De creatieve en maatschappelijke reis die wordt ondernomen in de gender-separatistische utopische gemeenschap ontwikkelt zich op manieren die niet altijd lineair zijn. Dit gebrek aan lineaire vooruitgang beschouw ik als een inherent onderdeel van utopisme. Het ontvouwen van utopische ruimtes is een proces dat momenten omvat die op mislukking lijken en anderen die op opgetogenheid lijken, die allemaal een samenhangend geheel vormen dat een voortdurende evolutie ondersteunt zonder afsluiting. In de narratieve structuur van deze werken wordt een laatste moment van desillusie eerder gebruikt als een strategie om het separatistische aspect van deze specifieke feministische utopieën/dystopieën te bekritisieren. Dit standpunt leidt ons naar een heroverweging van de idee van desillusie in het concept van de utopie die hier bestaat in zelfbehoud door middel van separatisme en de mogelijkheid van persoonlijke en maatschappelijke transformatie. Uit mijn analyse van de narratieve dynamiek die hoop, vernietiging en wedergeboorte bindt, blijkt dat desillusie

onderdeel is van een eindeloos proces dat de dood van de feministische utopie tegenwerkt, of die in leven houdt.

De cyclische aard van het proces maakt dit subgenre in de kern utopisch, omdat de constante vernietiging en wederopbouw ter verbetering van de samenleving de essentie van het utopisme is. Ik beschouw de onmogelijkheid van perfectie als een van de centrale en meest waardevolle kenmerken van dit type van utopisme. Gender-separatistische utopische literatuur benadrukt het utopische patroon van vernieuwing met haar gemeenschappelijke narratieve cyclus van hoop, vernietiging en wedergeboorte. Idealiter wordt utopie nooit bereikt, maar altijd nagestreefd, als een richtpunt aan de horizon.

Het concept van hoop kan zowel significant als ongrijpbaar zijn. Hoop op zichzelf garandeert geen specifieke uitkomsten; het belichaamt eerder het geloof dat de zoektocht of het proces inherent noodzakelijk is en waard is om voor te vechten. In gender-separatistische feministische utopische literatuur kan feministische utopische hoop echter worden gezien als een katalysator voor het dromen en ontwerpen van een utopische ruimte. Het nastreven van een utopische blauwdruk van gendervrede vereist het begrip dat de ideale fictieve samenleving divers en aanpasbaar moet zijn om individuele nuances van de bredere context van genderidentiteit te kunnen accommoderen.